

gradu žirija „Mladosti“ ex aequo za najbolju predstavu. Treća značajna i zapazena predstava Festivala je denovljansko izvođenje Žarijevog „Kralja Ibija“. Predstava je pokazala kako se aktualizovanje jednog teksta može učiniti u duhu klime određenog istorijskog trenutka, a da se time ne naruši autohtonost autorovog kreda. Studenti iz Đenove su se jasno odlučili za jednu brehtovski pregnantnu koncepciju, pri čemu su tekst vidno skratili i usmerili ka određenom političkom pledoaju. Naravno, ovakva koncepcija je morala mnogo da žrtvuje od one rableovske šarade duha i raskalašnosti, ali je zato precizno izvukla poruku o pravoj prirodi vlasti i bespućju politike i grube sile.

O ZATVORU, VIETROKU I OSTALOM

Simptomatično je i veoma značajno da su jugoslovenska studentska pozorišta ostala potpuno nezapažena i da su sva svoja stremljenja pokušavala iskazati ne vlastitom dramskom produkcijom, nego anglosaksonskim produktima. Pitanje studentskog teatarsko-političkog angažmana sve više počinje da gubi svoj smisao pred upornim insistiranjima naših dramskih kolektiva na kreiranju predstava kritičkih tekstova stranih autora. Naime, svi znamo da je mnogo lakše napadati nekoga ko je daleko i to još rečima koje su tuđe, u kontekstu društvene strukture koja nam je takođe strana — a to je unravo ono što rade mnoga naša pozorišta.

Na Festivalu oni su nam govorili o zatvorima marinskih jedinica Sjedinjenih Država, o ratu u Vijetnamu i mladom anarhisti Malkolmu, ali na način gde je dimenzija sopstvenog realiteta izgubila značenje, jer i mi imamo zatvore, jer i mi imamo „svoje Vijetname“ i svoje „malkolme“, pa zašto onda otvoreno ne progovoriti o njima!

Dakle, „Teatar Levo“ iz Beograda prezentirao je svoju verziju „Zatvora“ Keneta Brauna. Sam komad predstavlja surov naturalistički fragment iz života jednog američkog mornaričkog zatvora u kome četvorica stražara od četiri ujutro pa do zalaska sunca mahnuti i grubo maltretiraju grupu zatvorenika. Uopšte uzet, to i nije komad u klasičnom značenju te reči, nego pre jedan besomučan, surov balet grčevitih radnji bez ikakvog zapleta, bez dramskih karaktera i bez iskonsištata, koji u svojoj dokumentarističkoj detaljnosti ne ide dalje od konstatacije jednog nepodnošljivog stanja.

Slična je situacija sa delom američke književnice Megan Teri „Viet-Rok“ koje je izveo SEK iz Zagreba. Vijetnam, taj kompleks savremenog sveta, mesto nasilja i zločina, koji podstiče mnogobrojne proteste širom Amerike i čitavog sveta — dobio je u tekstu izvesnu formu pozorišnog protesta humane Amerike protiv zločina sopstvene nacije. Međutim, delo je dramaturški veoma slabo i sama idejno-politička podloga je sva u neumštum htenjima. Tako sama realizacija predstave ostaje negde između želja i mogućnosti — na ničijoj zemlji, više ilustracija nego pravi angažovani protest.

„Dadov“ iz Beograda prikazao je komad Dajvida Halivela „Mali Malkolm“, jedan konvencionalan tekst koji predstavlja šarmantnu, veoma humornu zavrslamu o mladima, o njihovoj revolucionarnosti i težnji za anarhijom, o njihovoj uškropjenosti; komad koji ne zadire dublje u probleme i tokove ljudskog bitisanja već ostaje na površini zbivanja i atmosfere koju opisuje. Korektno urađena, ova predstava je ostala u okvirima idejnih implikacija Halivelovog teksta.

Od ostalih potrebno je spomenuti nastup studenata iz Brna koji su prikazali delo Pavlouška i Boniša „Archinimus“ u kome su otkrili svoje namere da kroz simboličnu sudbinu glavnog junaka govore o čoveku uopšte i njegovoj većitoj borbi, stradanju i naporima da i pred najvećim mukama ostane čovek. Ipak, iako je u pojedinim momentima predstava bila izuzetno doživljaj, ona je kao celina nosila pečat artificijelnosti i drastičnosti.

Time je lista zaključena, sve ostalo je zaborav i praznina.

Borislav T. ANĐELIĆ

fantastika u slikama miće mihajlovića

Za slikara Miću Mihajlovića, mrtva priroda, enterijer ili pejzaž i predeli koji su mu ostali u sećanju, ili pak likovi i događaji kojim je svedočio ili o kojima je čuo, preobražavaju se u nešto neobično i čudovišno kada se jednom nađu zabeleženi na platnu. Zapravo, posmatrač će teško doznati u kom trenutku jedna mrtva priroda koju Mihajlović želi da naslika počne da se naseljava čudovišnim bićima, u kom trenutku jedna realna, svakidašnja situacija započne da se suludo preinačuje; u kom trenutku soba otpočne da se izobličava, mrtve stvari oživljavaju, nepokretno otpočne da se kreće a prostori i pozadine pejzaža na jednom eksplozivnom, prolome se, otvore se pokazujući da su sve dotle skrivali još jedno neobično zbivanje, nekakvu situaciju koja nas dovodi u medoumicu. Stvari gube značenje, primenu, mesto i izgled koji su dotle imale, ili bar na koji smo mi empirijom navikli da imaju i otpočne, menjajući se, da vode jednu suludu, fantastičnu igru.

Ta igra koja traje odavno u umetnosti slikanja, u koju su se mnogi upuštali na raznim tačkama globusa i kroz razne oblike, postaje u naše vreme nasušni jezik čitave porodice slikara koji samo i kroz njega uspevaju da iskažu čuda magomilana u čoveku i svetu u kome živi. Igra duha nazvana i evidentirana kao nadrealizam, kao beleženje sna, kao analiza podsvesti, kao antilikovna a prevashodno literarna, ili kao apsolutno i jedino važeća i moguća u vremenu velikih duhovnih preinačavanja, — sve zavisno od toga govori li o njoj oduševljeni pristalica ili kategorični protivnik; dakle ta igra u koju se čudima i silom svoga talenta upustio i Mića Mihajlović, postala je pratilac i neodvojivi faktor u slikanju i mislima o slikarstvu bez obzira na odobravanje ili negodovanje.

Pred slikama Miće Mihajlovića, posmatrač je sklon da veruje da drama njegovog posla leži u zamišljanju i unutarnjim prizivanjima onoga što je video i doživio, ili onoga što slutiti, što želi, ili čega se pribojava. U pita-

petar ćurčić

nju, sasvim sigurno, nije puko igranje oblicima i njihovim značenjima, bez obzira da li se koreni tražili psihološkom, sociološkom ili pak estetskom analizom. Skloni smo da verujemo da su sve te slike već u celosti, negde u snovima ili zamišljanjima kao prizori bile videne, a onda samo žurno i vešto zabeležene na platnu. Zapravo, posmatrač želi da sazna kako Mića Mihajlović pristupa beloj površini platna, „Beloj stranici, toj velikoj pustinji koju treba preći“ rekao je jednom Gaston Bašlar. Zaista izgleda da taj slikar prekriva platno bojama i oblicima u žurbi, u velikoj napetosti da ne izgubi nijedan trenutak u nekom unutarnjem toku čiji je pratilac, svedok i saučesnik; toku koji se mapaja svakidašnjicom i događajima u njoj, pa slika onda izgleda kao nastavak nekog uznemirujućeg, žučnog i skokovitog unutarnjeg dijaloga, monologa, ili kakve prepirke, nekakvog komentara koji eto sada teče u slikama i crtežima.

A opet, postoji jedan međuprostor između trenutka kada se otkrije slika i onog drugog kada je treba zaustaviti, mači joj konačni, izgled koji će iskazati i otisnuti njenu nestalnost, promenljivost, živost i toplinu. Ovaj mučan i teško savladljiv proces skriva se iza reči „realizacija“. U slikama koje sada radi, i u slikama i godinama koje mu predstoje, Mića Mihajlović se sve više hvata u koštac sa tim problemom, vraćajući se ponovo istim likovnim problemima koji ga izazivaju svojom nametljivošću i složenošću, malazeći mu dug, uporan i studiozan rad.

Slike Miće Mihajlovića, alko i zbunjeno često posmatrača i zavedu svojom maštovitošću, počivaju na pravilima jedne igre koja uvek nanovo izaziva interes. One zahvataju da im se pride sa poverenjem pa da nam iza likova, oblika i prostanstva koji se jedni iz drugih rađaju i jedan u drugom nastaju, zaobljasta svet realnosti i strašnih izvesnosti. Most koji vezuje život i njegove čudnovate odraze na platnu posle strpljivog posmatranja sam se otkriva, a pravila koja određuju tu čarobnjačku igru treba da upozna i slikar i gledalac.